

## LPRA Konferences rezolūcija

Tuvojoties Latvijas valsts 100-gadei jāvērtē mūsu valsts attīstība laika periodā, kurā tikai pusi laika esam bijuši noteicēji par valsts attīstību. Neskatoties uz daudziem ievērojamiem atjaunotās Latvijas valsts sasniegumiem šo 25 gadu laikā, atklājušies vairāki nopietni trūkumi sabiedrības integrācijas, veselības aizsardzības, izglītības, tiesiskuma un drošības jomās. To apliecina arī vairākas sasniegumu rādītāju vērtības, pēc kurām Latvija ierindojas kādā no zemākajām vietām Eiropas Savienībā. Piemēram, tādas ir iedzīvotāju nevienlīdzības (Džini) indekss, nabadzīgo iedzīvotāju īpatsvars un satiksmes negadījumos bojā gājušo skaits uz miljonu iedzīvotāju. Tas viss rada nopietnas problēmas valsts attīstībai un prasa to neatliekamus risinājumus, īpaši ņemot vērā pašreizējo ģeopolitisko situāciju pasaulē. Par šādām problēmām var uzskatīt:

1. Politiski un sociāli neintegrēta sabiedrība
2. Valsts un iedzīvotāju drošības un veselības apdraudējumi
3. Iedzīvotāju izglītības nepietiekamība (īpaši pieaugušo)
4. Nepietiekamas vairuma iedzīvotāju prasmes un iespējas iesaistīties valsts pārvaldē
5. Valsts nākotnes vīzijas trūkums

Vairums no šīm problēmām ir 50 gadu okupācijas režīma sekas, kuras līdz šim nav izdevies novērst. Necilvēciskās represijas pret latviešu tautu, kas tika veiktas pagājušā gadsimta 40-tos gados, lai sagrautu valsti, un turpinājās ar apspiešanu 50 gadu garumā, ir izraisījušas iedzīvotājos bailes, atreibības kāri, atsvešinātību saskarsmē un iniciatīvas trūkumu uzņemties atbildību, ko nepieciešams pārvarēt, lai saliedētu sabiedrību. Jāpiekrīt režisora A. Hermaņa viedoklim, ka viena no latviešu īpašībām ir tā, ka mēs, atšķirībā no citām tautām, pēc dabas esam pārsvarā vientuļnieki. Tas mazina savstarpējas komunikācijas iespējas un līdz ar to veicina sabiedrības noslāņošanos un neintergētību. Nesen savā komentārā Delfos ekonomikas ministrs A. Ašeradens izteicies, ka "mums ir jāiedarbina mūžizglītība, mums ir 300 000 strādājošo, kuriem nepieciešams celt kvalifikāciju". Lai to paveiktu, valstij ir jāizvirza uz visu iedzīvotāju mūžizglītību orientēta ilgtspējīga valsts attīstības vīzija un rīcības plāns tās realizācijai, lai virzība uzkopēju mērķi veicinātu saliedētību. Tādēļ ir priekšlikums uz valsts atbalstīta mērķtiecīgi orientēta brīvprātīgā darba principiem izveidot sabiedrisku organizāciju, kas orientējoši varētu saukties "Prātagais" un dotu iedzīvotājiem nepieciešamas iespējas iekļauties tādā organizācijā. Tas nodrošinātu sabiedrības konsolidāciju uz kopēju mērķa pamata un veicinātu mūžizglītības ieguves iespējas un iedzīvotāju sadarbību, līdzīgi tam, kā to veicināja kādreiz senatnē hernhūtieši un aizsargu organizācija 1. brīvvalsts laikā, kuras darbības pozitīvā loma vēl netiek pienācīgi novērtēta. Personu sekmīga darbošanās šādā organizācijā, kurai jādarbojas sasaistē ar pašvaldībām un zemessardzi, palīdzētu izvirzīt valsts un pašvaldību pārvaldēs panākumiem bagātākās personas pretstatā pašreizējai praksei, kad izvirzīšana notiek galvenokārt pēc frāzēm un frizūrām. Līdzšinējā pieredze pierādījusi, ka tikai balstīšanas uz ierēdņu darbu nav pietiekoši efektīva, lai gan bez kvalificēta ierēdņu darba neiztik. Tādēļ efektīvai valsts attīstībai ir jārada tāda stratēģija, kurā būtu sabalansēts ierēdņu un brīvprātīgais darba veidi.

Mūsu nelielajā valstī katram iedzīvotājam ir liela vērtība, bet vispusīgi izglītotam un organizētam pilsonim – trīskārša vērtība. Valstiski svarīgs uzdevums ir vairot un palielināt šīs vērtības un izvirzīt to par valsts attīstības stratēģiju. Jāuzsver, ka izglītības ieguves motivēšana prasa individuālu pieeju. Nedaudz pārfrazējot kāda filozofa prātulu var teikt: ja tu pats nerūpējies par sevi (savu veselību, drošību, labklājību), tad kurš gan rūpēsies par tevi, bet ja tu rūpējies tikai par sevi un nevis arī par savu ģimeni un valsti, tad kādēļ tu dzīvo? Lai sekmīgi rūpētos un apzinātos draudus un iespējas, nepieciešamas zināšanas un prasmes, ko var sniegt tikai attiecīga izglītība. Arvien nepietiekošais valsts finansējuma apjoms liek domāt, ka bez iedzīvotāju aktīvas līdzdalības būtiska stāvokļa uzlabošana nebūs sasniedzama.

Pašreizējā starptautiskā ģeopolitiskā situācija izvērsusies tāda, ka sliktākajā notikumu scenāriju gadījumā mūs varētu piemeklēt Krimas tatāru tautas liktenis. Tādēļ, neskatoties uz sekmīgo sadarbību ar NATO valstīm, valdībai ir jābūt gatavam plānam B iespējamai X stundai, lai būtu iespējams mobilizēt ap 100 000 iedzīvotāju valsts aizsardzībai. Tie varētu būt, piemēram, visi tie valstij lojālie pilsoņi autovadītāji, kuriem ir prasmes apieties ar paaugstinātas bīstamības lietām un kurus var samērā viegli organizēt un apmācīt iespējamai valsts aizsardzībai. Jāņem vērā, ka pašreizējos hibrīdkara apstākļos uzbrukuma gadījumā galvenā nozīme ir organizētībai un atbilstošai apmācībai.